VOLAPÜK
VALÖPO
VEÜTIK

Ponapük

Flenef Bevünetik Volapüka

Ralph Midgley
24 Stanwell Rise
SCUNTHORPE
North Lincolnshire
DN17 1TF

Sirkülapenäd lü Volapükaflens Valöpo

YELOD DEGID
NÜM 12 **DEKUL 2000** **(Pads 89 jü 100)**

O Volapükaflens Löfik !

Dekul dagik ekömon nogna. Yelod nog bal gaseda obsik efinikon. ab yelod nulik votik suno oprimon. Spelob vemo. das ojuitols ninädi ota. Vilob danön flenis at. kels evufoms obi dü yel pasetik. Binob ai danöfikün demü yuf somik. nen kel pükakaliet no ubinon so gudik. Danis ladöfik oles ! E reidanis obsik. kels elebonedons gasedi so fiediko. e kels spelabo olebonedons oni dönu. i danob ladöfikuno. bi nen reidans. no ubinon gased ! Danis e Glidis oles valöpo !!

I dekul binon mul in kel zelobs Kritidazäli. Alikan obas löfobs zäli at. kolkömobs flenis e röletanis. kelis ba no elogobs sis tim lunik. ye veütikuno benokömaglidobs cili godik. kela leköm äcenon voli obsik. In län obik kanitoy Kritidakaniti jönik dö zifil Betlehem. kö hicil at pämotom. Ekö noats kanita kobü lianem balid. Lianems votik kanoy tuvön su pad züldegkil. Kanitobsös kobo tü Kritidazäl !

Valikosi Gudikün oles sedom

Ralph

XII:90:2000

LÄRNOD FOLDEGVELID
DIL BALID : SANAN, TUTISANAN E PÖTEK

If tuts olik dolons, mutol golön ad konsälidön tutisanani. Tutisanan oplomom ud otirom (ud: osetirom) tutis u cügatutis ma stad in kel binons.

Valemo if senol misauni, mutol konsälidön sanani. Kanol golön lü om dü spikotamadüp omik, ab if labolöv fifi mödik, kanolöv koedön kömön omi lü dom olik, teiko dubä latoenol omi len telefonaparat. Sanan odunom ole säkis anik dö utos, kelosi senol, odalogom linegi olik, odoatom pebi olik ed ovestigom oli löliko. Ven ulonülom diagnodi, obüdülom ole lekäli ed ogivom ole rezäpi.

Pos atos ogolol lü pötek ed obegol pötekane ad mökön medini, keli sanan ebüdülom. Büä lüvol pöteki, mutol betikön, va neodol dinis votik sevädik, bi us tuvoy valikosi. Kanol remön laspirini, nugveti, bismutinakiemotis, yodinakiemotis, kinini, puinis e vitaminis. Zuo kanoy remön neodotis aldelik äsä tutapesti, sobi, kefis, jeifancifis e jeifömis e kosmetamedis ti valikis.

DIL TELID : KONSÄL

Deli gudik ! o söl : <*Mauricio*>! . . . Lio stadol-li demü malädüls olik?

Stadob aiplu badikumo. Jinos lü ob, das labob malädis valik datikovik: nenslip, kapadol, bäkadol, midicet, stuen e stomägadol. Badikünos binon, das ekoldätikob, gug obik dolon e kögob e snidob [= binob kögöl e snidöl] laiduliko. Enu ätifalob su pärunaveg e pö fal eviodob joti detik oba, ed emiyoinob futi obik. Ven golob tumödo, fenikob sunädo. Brefo, labob seni, das binob plu deadik, ka lifik.

Pidob osi vemo, o flen! ab spelob, das val at binon - la magäl rafinik. Logobsös, kisi vestig dajonon! Lineg . . . Natemolös dibiko, begö! Luegs binons gudiks. Lad jäfidon gudiko. Logobsös pebi! . . . Bosilo vifiko . . . Utos, kelos defon pö ol, o söl : <*Mauricio*>! binon, das neodol takädi. No mutol vobön so mödiko. Ogivob ole rezäpi at e konsälob ole, das fölol diäti at. Sumolös medinis at nenropiko, takädolös dü düps nemu kils aldelo, fidolös saidiko, pato härbatis e flukis, ab miti nemödik. Vitolös liköri, ed if mögos - la pö ol, nedunolös smöki dü muls tel u kils. If dunol atosi valik, garanob ole, das ünü vigs kil u fols, ostadol gudiko ä sauniko.

XII:91:2000

PLIN SMALIK (XIV)

FA ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY

Planet lulid äbinon vemo bisarik. Äbinon smaliküın valikas. Us ädabinon te spad saidik ad pladön sütalantäri e lantärifilidani. Plin smalik no äplöpom ad plänön oke diseini lantära e lantärifilidana, seimo in sil, su planet nen dom, ni pöp. Ye äsagom oke it :

"Ba man at binom tatikälik. Ye binom läs tatikälik ka reg, ka lupleidan, ka büsidan e ka ludrinan. Nemuiko vob oma labon sinifi. Ven filidom lantäri okik, binos äsif motomöv steli pluik bal, u flori. Ven kvänom lantäri oka, atos slipükon flori u steli. Binos jäf vemo plitülik. Binos vero frutik, bi binos plitülik."

Ven ärivom planeti, äglidom lestümiko filidani :

"Deli gudik ! Kikodo änu ekvänol - li lampäri olik ?"

"Binos büd," ägespikom filidan. "Deli gudik !"

"Büd, kis binos - li ?"

"Binos ad kvänön lantäri obik. Soari gudik !" Ed ägefilidom oni.

"Ab kikodo änu edönufilidol - li oni ?"

"Binos büd," ägespikom filidan.

"No suemob osi," äsagom plin smalik.

"Dabinon nos ad suemön," äsagom filidan. "Büd binon büd. Deli gudik !"

Ed äkvänom lantäri okik.

Poso äkluinom flomi oka me pokasärvätül labü kvadüls redik.

"Dunob is cali jeikik. Büo äbinos tikälik. Äkvänob gödo ed äfilidob soaro. Ilabob reti dela ad takädön, e reti neita ad slipön."

XII:92:2000

"E sis tim et, büd ecenon - li ?"

"Büd no ecenon," äsagom filidan. "Kuratiko ekö dramat. Da yels planet etulon ai vifikumo, e büd no ecenon."

"Kludo - li ?" äsagom plin smalik.

"Kludo anu dunon tuli a minut. No plu labob igo sekuni bal takäda. Filidob e kvänob balna a minut !"

"Atos binon muadik ! Dels lä ol dulons te minut bal !"

"Atos leno binon muadik," äsagom filidan. "Ya mul bal epasetikon sisä espikobs ode."

"Mul bal - li ?"

"Si ! Minuts kildeg. Dels kildeg ! Soari gudik."

Ed äfilidom lantäri.

Plin smalik älogedom omi ed äplidom filidani at, kel äbinon so fiedik tefü büd. Ämemom solamodonikamis, kelis om it büo ägolom ad sukön, tirädölo stuli okik. Ävilom yufön fleni okik :

"Sevol - li ? . . . sevob modi ad takedön ai ven ovilol dunön osi . . . "

"Ai vilob dunön osi," äsagom filidan.

Bi kanoy binön, otüpo, i fiedik i trögik.

Plin smalik äfövom :

"Planet olik binon so smalik, das züol oni me steps kil. Te omutol stepön saido nevifiko ad kanön blibön ai dis sol. Ven ovilol takedön, ostepol . . e del odulon so luniko äsä ovilol osi."

"Atos no födon obi mödo," äsagom filidan. "Utos, kelosi plidob in lif

binon slipön."

"Atos no binon gönik," äsagom plin smalik.

"Atos no binon gönik," äsagom filidan. "Deli gudik !"

Ed äkvänom lantäri okik.

"Etan," äsagom oke plin smalik, du äfövom fagikumo tävi oka, "etan penestümomöv fa alikans votik - fa reg, fa lupleidan, fa ludrinan, fa büsidan. Ye binom balikan, kel no jinom binön smilöfik. Ba binos, bi jäfikom me din votik ka ok it."

Ädunom seifi pida ed äsagom oke nogna :

"Etan binom balikan, keli ekanoböv beflenikön. Ab planet oma binon mödo tu smalik. No dabinon spad saidik pro tel . . . "

Utos, kelosi plin smalik no äriskom ad koefön, äbinon das äpidom planeti benedik at, patiküno kodü solamodonikams mil foltumfoldeg a düps teldegfol !

KRITIDAKANIT

O zif smalik di Be-tle-hem, mu stilo seatol !
Love slip dibik, nen-dri-mik, stels muf-ons bei ol.
A-b da süts dagik ol-ik ni-don lelit laidüpik:
Spels e dreds yel-as ne-n fin - ekö kol-köm süpik !

O gödastels vokäd-olsöd kobo motedi godik,
E Godi regik lob-olsöd, püdi menefe valik;
B-i Kristus pemoton ela María, e löpo lekolköm
Silananefa ga-lädon du mens slipons da leköm.

Seiliko, seilik-üno, Legivot pagivon,
E God gevom lad-es m-enik süla benedi - Leson!
L-il nonik li-lon le-kömi süpik - in sinavol te kom
Mükölanas, ma-nes so-mik Kristus y-a nükömom.

TÄVAVENTÜR IN LAPÄN (VII)

FA KARL MAY

No ädälob osi ome ed äbüdob ad givön obe luklöfi hitüpaklota bäldik. Äluimükob ati ed ätänädob oni su svel. Bi ävilob dönu luimükön sveli pos tim brefik, no äseitob dönu fladili ini tävasäk, ab älumufob oni näi ob ini sigayeb seadöpa obik, dat äkanob - la nefikulo e vifikumo sumön oni.

"Átye, lio ekömol ini slitod ?"

Nète yunik nu äsäkom, kel äyufon nuläli valikanas me säk at.

Bäldan äseilom du timil, täno ägespikom : "No säkolsöd obi. Latikumo olilols osi !"

Ämutobs lobedön büdi at, do no äkanob suemön, kikodo ärefudom nüni pedabegöl, keli fümiko imeritobs me savam oma. Om it ädesirom nu ad sevön, lio berayag pifinon e dinäd kinik ivokon obis ad yufön omi. Älilom nunodi obsik e ven pinunom, das ninäms bera ai nog äbinons in vat hitik cafa, äbüdom, das sumoy elis nipè (= neifs) e das primoy sunädo lefidi benosmekik.

Mot *Snyära* äsumof ninämis se caf ed äseitof onis ini küirajeled okik, kela nid nesmufik äkoedon rätön utosi, kelos ya in ot de-se-pekluinos - la. Us päseakötons - e jafäbs manik, vomiks e dogiks älabons nu däli ad sumön atosi, kelosi ävilons.

Tefü ob, ob älabob läbi ad padünön fa *Marya* jönik. Äbinof daut bäldikün ela *Pent*; älabof lifayelis ba teldegkil ed äjinof efärmükön obi ini lad okik ya vemo fleniko du dels degfol steba obik in ludom oka. Äbinof te saidiko gretik, das äkanof golön dis lams oba; älabof paunis tel pina in herem e kvadapuidis kildeg picinaleüla su cigs okik; lips ofa äsmililons vidü zimmets degtel; nudil äsümon lü vaälanötil e logils ofa kodü nifanid laidik iküsömükons okis ad logedilön äs mugil, logedilam

kelik ämekon in lad negaledik oba magädi, kel no äkanon pakalön me logarits.

Äseatirülof dilis gudikün, kelis äkanof savön pro ob se tuts dogas edästeigof onis me tara-rosada-doatils bigik oka ini mud obik, kel nensekiko oki 'äzänädon pödio'. Pals plido älülogons cogedi lotidiälik at, e te äkanob skeapön lelufulükami konfidik at ad golön du tim brefik foi dom ad dönu reigön noganis dicetäma obik.

KRITID NEGLÖMOVIK

Äbinon vig bü Kritid. Els Hektor e Katerin älogedons redagugüli, kel äseadon su kiud, e kel äkaniton se lad fulik. Böd jönik at äbinon äs tof bluda fo pödaglun nifa levietik.

"Binob so fredik," äsagof jiel Katerin. "Kanob töbo stebedön vigafini."

"Ab vigafin okömon büä osevol osi," egespikom hiel Hektor. "Dels ya flitons."

Ezibradom ofi ed älogom löfiko ini logs ofik, kels änidons fredo.

Els Hektor e Katerin äbinons matans nulik. Pro ons tim at äbinon äs drim. Ab no äkanoy sagön otosi demü blod hiela Hektor e sör jiela Katerin. Id ons imatikons bü yels za tels, ed älabons nu soni yunik nemü Con. Bü muls kil, mot oma imotof dauti, kel ideadof pos brefüp. Mot äbinof ditretikün ed anu äbinof in diläd patik malädanöpa, kiöp fat ävisitom ofi aldeliko. Id om äbinom kofudik, no te kodü mimoted, ab kodü hiel Conül, kel no ujuitom Kritidazäli bevü famülans ün yel at. Sekü atos, isäkom blodi yunikum oka, va el Conül ökanom lifädön Kritidazäli lä om. Rajan äbinon, das Hektor ökolkömom Conüli in nibudastajon ün zädel tü düp kilid poszedela.

Fino zädel ekömon, e tü düp tel e lafik, ekö Hektor in tood okik, kel älükömom lü stajon. Ünü minuts deg nibud äpubon. Bal pos votik tävans estepons se nibud, pläamü Conul. Kö binom - li? Hektor no äsevom kisi dunön. Äbespikom joföri, kel ilesiom, das nibud at äbinon lätikün dela. Hektor favik ätelefonom eli Katerin :

XII:96:2000

"O löfäb obik, el Con no ekömom in nibud !"

"Kömolös lomio, Conül binom is ko fat oma !"

Hektor töbo äbinom po stiraluib, ven elilom eki ta vitür tooda noköli. Ätülom sunädo kapi okik, ed ekö man lifayelas zao kildegas, kel äsmilülom lü om koteniko.

Hektor ämaifükom vitüri.

"Glidis, o Hektor ! Lio stadol - li ? Logön oli pos yels so mödiks binon blesir gretik. Eglömol - li obi ?"

Hektor älelogom logedi omik dü tim anik.

"No binol - li et Cakül, kel äbinom flen cilüpa obik ?"

"Si ! Ed esludob ad visitön flenis anik is dü Kritidazäl."

"O läb kion !" evokädom Hektor. "Kömolös lä ob büä ogetävol lomio. Jimatan obik obinof fredik ad sevädükön oli. Ekö ladet e telefonanüm obiks. Mutobs dönuön flenöfi obsik !"

Nu Hektor äspidom lomio, kö Katerin, blod omik - e Conül ästebedons omi.

Jinos, das blod evisitom, äsä äkösömom, jimatani oka, ed eflagof omi, das äblibom lunikumo ko of, bi äbinof so däsperik. Sekü atos, blod ela Hektor inerivom nibudi. Seko ivabükom soni om it, ab no ilükömom lü dom pötatimo. Ab ämutom lomiotävön sunädo, e ko drens in logs, Conül eleditom omi.

Dels sököl no äbinons fasiliks pro Hektor e Katerin. Conül äbinom dreniälik kodü mot malädik, ab pianiko esevedikom löfi e käläli, kelis ästürons Hektor e Katerin bundano sui om.

Äpledons kobo in nif mödo; Hektor imekom slifömi ad plidön Conüli, e tü Kritidasoar ägolons lü glüg ad komön in Kritidamäsäd zeneitik.

Pädan äbinom flen gudik elas Hektor e Katerin, ed äkolkömom onis in glügavestibül.

XII:97:2000

Soari gudik !" eglidom onis, " e kim binom - li, pädänan nulik oba ?

"Nem oma binon Conül," egespikof Katerin.

"E kisi vilol - li getön pro Kritid, o Conül ?"

Pul smalik älogedom pädani ko drens in logs.

"Vilob te din bal," esagom. "Vilob, das motül oba osanof suno."

Pädan äpladom nami sui jot pula yunik.

"Ün soar saludik at," egespikom, "olofob mäsädi atasoarik pro motül olik; God binom miserik, ed obenedom ofi."

Pos mäsäd ägegolons lomio in nif bei nifaman, keli büo Hektor e Conül idunoms fo dom.

Büä egolons lü bed, Hektor e Katerin egivons ele Conül jokoladis, bukilis tel e tren smalik ko vabs kil.

"Kritidazäli läbik ole," esagons kobo.

"Danis, danis mödikün ole," evokädom, pestigedölo.

Ün vig sököl, eliloy nokami ta yan doma. Conül emaifükom yani, e no äkanom kredön logis: us ästanons pals omik.

"O motül ! o fatül !" evokädom ai dönu.

Pos smils e drens e koled gudik, Conül eleditom elis Hektor e Katerin.

Naedü at, ekö Katerin, kel ädrenof boso.

"Dels ya eflitons," esagof, "neai oglömob omi, kel eläbükom obis so mödo!" Conül ekidom ofi. "Onemob oli Kritidamotüli obik." E lü Hektor : "Ol obinol i Kritidafatül obik."

Hektor ezibradom eli Katerin, ekidom ofi ed egespikon :

XII:98:2000

"Ba suno olabobs cili lönik. Kim sevom - li osi ?"

Ab nokami nulik eliloy ta yan doma, kel eropon vödis oma.

Emaifükom yani. Hiel Cak ästanom us.

"Glidis," esagom, "spelob, das no ekömob ün tim nepötik."

"Benokömo !" eglidom omi Hektor. "Ga ekömol ün tim pötikün !"

DATIKOLÖD !!

Jiel *Babül* äsäkof jifleni oka bölädöli, eli *Liren*, kiüp äbinon motedadel ofik. Pos timül, el *Liren* ägespikof : "Edelo älabob lifayelis zül ed ün yel okömöl olabob lifayelis degtel."

Kanol - li yufön jieli *Babül* ad tuvedön sökölosi :

a) Dät kinik äbinon - li, ven jiel *Babül* äsäkof jieli *Liren* ?
ä) Kin binon dät motedadela jiela *Liren* - li ?
b) Lifayelis liomödotik labof jiel *Liren* - li ?

If jiel *Lean* binof sör hiela *Pulion*,
ed if jiel *Karion* binof sör hiela *Rupert* ;
if jiel *Julid* binof sör hiela *Klarenod*,
ed if jiel *Doris* binof sör hiela *Esaud* ;
kif binof sör hiela *Louis* - li ?
Binof u jiel *Maud*, u jiel *Liren*, u jiel *Klarad*, u jiel *Lear* - jikel - li ?

Ün vedel alik e begü publüganef maifükoy potabüri at. Us kanoy dalogön no te bükotis ed elis 'collage' nulikün ela Zerem E/E *, ab i potodis se vol lölik, igo magodanunodi se el "Volapükistan."

POTABÜRS TEL

Ün yel 1898 älelilom hiel Michael Schobinger - posröletan lalkimanas gretik - vokädi golda. Äpromom penedis vigik sa fiedi laidüpik matirajanane omik, jiele Anna Holli, ed ämotävom de St. Gallen lüodü el Klondike.

Boso büikumo ün yel at potöp nulik pämaifükon ladetü Linsebühlstr. 77 in zifil St. Gallen. Ti ün del alik äkömof posbinükan ad seividön, va ikömon pened de löfäb ofik. Ai ästebedof nenseko. Fino potal, hiel Lorenz Ruschtiner, äkonsälom ofi ad penön it ome. Ladet: Michael Schobinger, Dawson City, Klondike, Ziläk Yukon, Kanadän.

Anna Holli ästebedof, ab nenseko. Muls äpasetikons. Ün florüp yela 1901, po yels ti kil stebeda, el Lorenz Ruschtiner, potal, ämatükom eli Anna Holli.

⊟ ⊟ ⊟ ⊟ ⊟ ⊟ ⊟ ⊟ ⊟ ⊟ ⊟ ⊟ ⊟ ⊟ ⊟ ⊟ ⊟ ⊟ ⊟ ⊟

Tü del balid dekula ün yel 1900 id ämaifükoy potöpi nulik in Dawson City. Va el Michael Schobinger föro ästanom fo gijät potöpa at; va jenöfiko föro äpenom ele Anna Holli, e kis äjenos penedes ofa - valikos binos nefümik.

Potöp bäldik in Dawson City binon temunod goldidasuka tö el Klondike. I labon rouli potöp bäldik in St. Gallen, i panemöl "Pospotöp" - as lebür büköpa ela Zerem E/E * e bükamagavöp nemü "Point Jaune" (= Pün Yelovik). Stitode at flekons okis lekanans ko potods, kels binons fikuliks ad blünön. Pospotöp at kälon sedotis, igo ven ats pölavegons, e ven mutoy sukön ladetäbis, igo in kaseds difik.

Kobovobü sedans, el Zerem E/E * dabükon potamäkis me nam pebükölis, büköp "Point Jaune" magodon plakatis tefik e potakadis me gavots di el linoleum e boadagavots. Suvo sed potodas juitabiko pazälon züamöpü potöp bäldik.

XII:100:2000

Bükamedöm jäfedas at - pakobosumöl as 'Pospotim' - binon "Vigagased" - pübot binädöl me bled bal, kel padunon lölöfiko me nam. Pospotabled at pubon semikna e nunon publüganefe tefü proged dunikama: me vestigs dö pödagluns 'Pospotima', me datuvülam späkanafas, me nunods dö literat tö el 'Kap Hoorn' e me keblünots dö spikotadins votik, kels binons saidiko volaveütiks ad paseidön me plumb.

Segivots in püks tsyegik e yapänik papreparons.

Anu vestigs Vigagaseda padedietons blibe spoda, kel kobo ätanon potöpadeseitis in St. Gallen e Dawson City: Desin fikulik, kel luveratiko te kanon padamütön sekaliegiko me dunamod di 'Pospotim'. Siämü at, dabin jenavik pösodas Michael Schobinger, Anna Holli e Lorenz Ruschtiner binon nos ab nilud redakanefa.

Martin Amstutz (Pospotöpal)

* El Zerem E/E davedon se ninagrup lekananas nemü Zerem, kel äkolkömon in lödöp ela Obere Hofstatt, Klosterviertel, St. Gallen; sevabo in dom, kiöp famül stimabik Schobinger älödon. Tonats E/E sinifons : Editions/Emissions.

